

Európske trendy v hodnotení kvality škôl - inšpirácie pre modernizáciu slovenského školstva

13.8.2026 - | Štátna školská inšpekcia

Štátna školská inšpekcia v spolupráci s odborníkmi z praxe spracovala v rámci Národného projektu EduRadar v komparatívnu analýzu systémov hodnotenia kvality vo vybraných európskych krajinách a vzdelávacích systémoch: Bulharsko, Česká republika, Fínsko, Holandsko, Írsko, Malta, Portugalsko, Rakúsko, Švédsko a Škótsko.

Výsledky komparatívnej analýzy poukazujú na postupný posun od tradične kontrolného modelu smerom k systémom, ktoré vo väčšej miere prepájajú hodnotenie s podporou rozvoja školy, prácou s dátami, sebahodnotením a dlhodobým zlepšovaním kvality vzdelávania. Zároveň sa ukazuje, že jednotlivé krajiny sa líšia v miere regulácie, postavení inšpekčných orgánov, úrovni autonómie škôl či spôsobe využívania výsledkov hodnotenia v praxi.

Cieľom komparatívnej analýzy nebolo mechanicky preberať zahraničné modely, ale identifikovať overené princípy, spoločné európske trendy a vytvoriť odborný základ pre vytvorenie národných kritérií kvality ako i systémového rámca hodnotenia na Slovensku.

V súčasnosti nie je v slovenskom prostredí jednotne a systematicky vymedzená terminológia týkajúca sa hodnotenia kvality škôl a školských zariadení. Vzhľadom na tieto skutočnosti je pre účely predmetnej syntézy žiaduce vymedziť základnú terminológiu jednotne a explicitne. Nižšie uvedené pojmy predstavujú pracovné definície, ktoré vychádzajú z analýzy 10 zahraničných systémov hodnotenia kvality a sú prispôbené potrebám slovenského kontextu.

Hodnotenie kvality školy	Systematický, dátovo podložený proces zisťovania, analýzy a posudzovania fungovania školy, ktorý sleduje nielen aktuálnu úroveň kvality, ale aj jej vývoj, príčiny a dopady, identifikuje oblasti na zlepšenie a slúži ako nástroj riadenia kvality na úrovni systému vzdelávania.
Kvalita školy	Úroveň, do akej škola dosahuje očakávané výsledky vo vzdelávaní žiakov, zabezpečuje kvalitné podmienky a procesy vzdelávania a zároveň systematicky riadi, vyhodnocuje a zlepšuje vlastné procesy, podmienky a dopady na základe dát a stanovených cieľov.

Kľúčové oblasti kvality školy: vysoká miera zhody medzi krajinami

Komparácia analyzovaných krajín ukazuje, že napriek rozdielom v štruktúre a organizácii hodnotiacich rámcov existuje vysoká miera zhody v tom, čo jednotlivé systémy považujú za kľúčové oblasti kvality školy. Rozdiely medzi krajinami sa prejavujú najmä v:

- miere formalizácie hodnotenia,
- detailnosti hodnotiacich kritérií,
- spôsobe interpretácie a prezentácie výsledkov.

Jadro hodnotenia vo všetkých analyzovaných krajinách tvoria najmä nasledujúce štyri oblasti:

- **Vzdelávací proces** – Plánovanie výučby, efektívne metódy výučby, diferenciacia a individualizácia, zapojenie žiakov, formatívne hodnotenie.
- **Vedenie a riadenie školy** – Strategická vízia, pedagogické lídrovstvo, podpora profesijného rozvoja učiteľov, riadenie kvality a práca s dátami.
- **Výsledky vzdelávania** – Dosiahnutý výkon, meranie pokroku žiaka v čase (pridaná hodnota), analýza a využitie výsledkov pre zlepšovanie sa.
- **Podmienky vzdelávania** – klíma, bezpečnosť a inklúzia – Podpora žiakov so špeciálne výchovno-vzdelávacími potrebami, rovnosť príležitostí, psychická a fyzická bezpečnosť, prevencia šikany, duševná pohoda (well-being).

Autoevalvácia: Škola ako aktívny tvorca vlastnej kvality

Moderné európske systémy nepovažujú autoevalváciu (interné sebahodnotenie školy) za formálny administratívny výkaz, ale za srdce riadenia kvality.

V krajinách ako Škótsko (rámec How Good Is Our School?) alebo Rakúsko (systém QMS – obsahuje aj internú a externú evalváciu, rozvojové plánovanie a rolu školskej inšpekcie) nadväzuje externé hodnotenie priamo na to, ako dokáže škola sama vyhodnocovať svoje procesy. Inšpektorát potom neprichádza „známkovať“, ale validovať a podporiť procesy interného zlepšovania.

Modely riadenia hodnotenia škôl: Od kontroly k rozvojovej podpore

Spôsob, akým krajiny pristupujú k hodnoteniu škôl, výrazne odráža celkovú filozofiu riadenia štátu a mieru dôvery voči učiteľom a riaditeľom. Analyzované krajiny možno z hľadiska riadenia rozdeliť do troch hlavných skupín (ide o analytické zjednodušenie, keďže viaceré systémy kombinujú prvky kontroly, podpory, autonómie a práce s dátami):

- **Silne centralizované modely** (Bulharsko, Portugalsko): Dominantnú úlohu hrá národný inšpektorát, ktorý riadi a kontroluje systém. Hodnotenie plní najmä kontrolnú a regulačnú funkciu v jasnej hierarchii štátu.
- **Hybridné - zmiešané modely** (Česká republika, Holandsko, Írsko, Malta, Švédsko): Kombinujú kontrolnú funkciu s podporou rozvoja. Štát vykonáva diferencovaný dohľad, pričom prenáša časť zodpovednosti za kvalitu na školy a zriaďovateľov.
- **Decentralizované a autonómne modely** (Fínsko, Rakúsko, Škótsko): Systémy sú založené na vysokej miere profesijnej autonómie, dôvery a autoevalvácii. Klasická školská inšpekcia vo Fínsku absentuje, kvalita sa zabezpečuje najmä prostredníctvom zodpovednosti poskytovateľov vzdelávania, sebahodnotenia a národných externých evaluácií.

Tradičné cyklické inšpekcie, pri ktorých inšpektor navštívi každú školu v pevne stanovenom intervale, v mnohých pokročilých systémoch ustupujú moderným flexibilným prístupom.

Krajiny ako Holandsko či Švédsko vo väčšej miere využívajú dátovo riadený a rizikovo orientovaný prístup. Popri výberových alebo tematických kontrolách pracujú s indikátormi, podnetmi a trendovými analýzami, ktoré pomáhajú identifikovať školy vyžadujúce cielenejšiu pozornosť.

Moderné európske inšpekcie prechádzajú zásadnou transformáciou činnosti. Správy z kontroly už nie sú iba administratívnym protokolom. Stávajú sa strategickým nástrojom pre reálne zlepšovanie výučby.

Profesionalizácia hodnotiteľov: Od kontrolóra k expertovi

Vo viacerých analyzovaných systémoch sa kladie vysoký dôraz na skúsenosti, odbornú prípravu a kontinuálny rozvoj hodnotiteľov. Často ide o odborníkov s dlhoročnou pedagogickou alebo riadiacou praxou, ktorí prechádzajú špecializovanou prípravou a ďalším vzdelávaním.

Kandidáti prechádzajú náročným výberom, špecializovaným výcvikom (v Portugalsku až 6-mesačný odborný kurz, v Škótsku 9-mesačné adaptačné obdobie) a kontinuálnym vzdelávaním v oblasti dátovej analytiky a formulovania úsudkov. V niektorých krajinách sa do hodnotiacich tímov pripájajú aj externí akademickí experti alebo odborníci z praxe.

Pre slovenské prostredie sú relevantné najmä zistenia týkajúce sa:

- posilnenia autoevalvácie a vnútorného riadenia kvality škôl,
- systematickejšieho využívania dát pri hodnotení,
- zavádzania diferencovaných kriviek orientovaných prístupov,
- prepojenia hodnotenia s následnou podporou škôl,
- posilňovania analytických a metodických kapacít systému hodnotenia kvality.

Skúsenosti z analyzovaných systémov ukazujú, že udržateľné zlepšovanie kvality vzdelávania si vyžaduje rovnováhu medzi jasne nastavenými očakávaniami, zodpovednosťou, dôverou, metodickou podporou a rozvojom autoevalvačných kapacít samotných škôl.

<https://www.ssi.sk/2026/08/13/europske-trendy-v-hodnoteni-kvality-skol-inspiracie-pre-modernizaciu-slovenskeho-skolstva>